

AFE

Allmennmedisinsk
Forskningsenhet

Universitetet
i Oslo

Årsmelding 2020

Allmennmedisinsk Forskningsenhet (AFE),
Avdeling for allmennmedisin, UiO

*Leder for AFE Oslo, professor Jørund Straand, og administrativ rådgiver ved AFE Siri Evju
Janssen er ansvarlige for denne årsmeldingen*

Innhold

Avdeling for allmennmedisin, UiO	3
Allmennmedisinsk Forskningsenhet (AFE) ved UiO	5
Nøkkeltall for AFE Oslo fra 2006 tom 2020	7
Ansatte ved AFE Oslo 2020	8
Regnskap AFE Oslo 2020	9
Ph.d-stipendiater veiledet fra AFE-ansatte 2020	10
Veiledning av AFU-stipendiater og legestudenter i 2020	12
PraksisNett Øst - forskningsnettverk i allmennmedisin	13
Ph.d avhandlinger 2020 veiledet fra AFE Oslo	14
Publikasjoner AFE Oslo 2020	17
A. Vitenskapelige artikler tellende i Norsk VitenskapsIndeks (NVI)	17
B. Andre skriftlige publikasjoner	24
C. Abstracts fra vitenskapelige kongresser	24
D. Eksterne foredrag	25
E. Mediabidrag	27
Vedlegg 1 Avdelings- og forskningsmøter 2020	28
Vedlegg 2 Intervju med Jørund Straand ifm tildeling av Legeforeningens lederpris 2020	30

Vi er også på Facebook: <https://www.facebook.com/allmennmedisin/>

AFE Oslo – del av Avdeling for allmenntmedisin, UiO

Fordi AFE Oslo er et eksternt finansiert prosjekt lagt til Avdeling for allmenntmedisin ved UiO, vil organiseringen av avdelingen og dens underenheter bli beskrevet innledningsvis.

Avdeling for allmenntmedisin (Engelsk: Department of General Practice/Family Medicine) ved Universitetet i Oslo kan kort beskrives som et akademisk brohode for allmenntmedisinsk arbeid i primærhelsetjenesten. Avdelingens identitet er sterkt knyttet til allmenntmedisin som fag og klinisk yrkesutøvelse i primærhelsetjenesten.

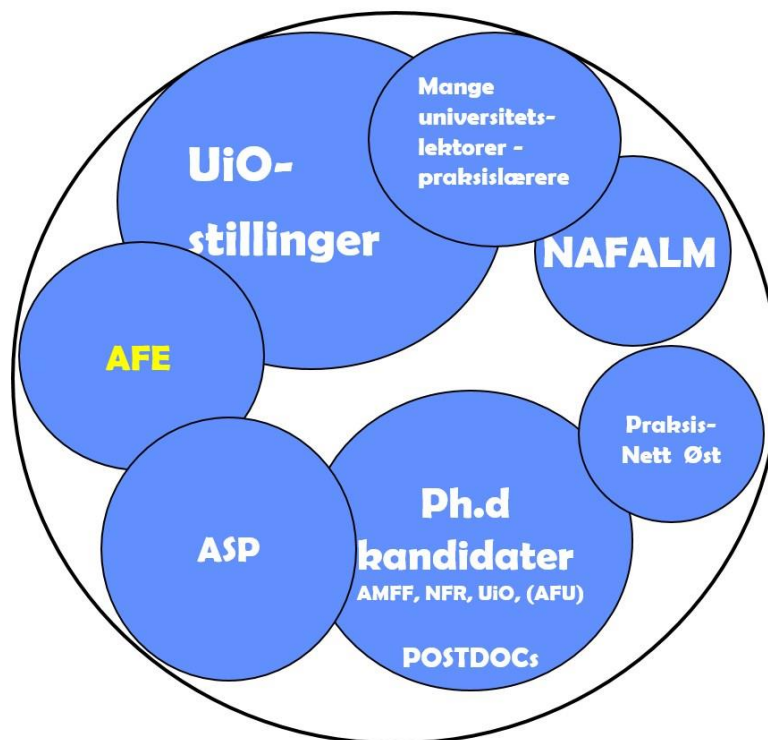
Avdelingens historie ved Universitetet i Oslo startet i 1968 ved opprettelse av Institutt for allmenntmedisin. Fra 2010 er Avdeling for allmenntmedisin en av seks avdelinger under Institutt for helse og samfunn lokalisert i Frederik Holsts hus på sykehusområdet til Ullevål universitetssykehus. Hver avdeling ledes av en avdelingsleder. Professor Jørund Straand har vært avdelingens leder fra starten av inntil april 2020. Da var det at professor Mette Brekke tok over avdelingslederfunksjonen.

Hovedoppgavene til Avdelingen utgjøres av allmenntmedisinsk undervisning for legestudenter og allmenntmedisinsk forskning. Innen forskningen er det en prioritert strategi å styrke klinisk forskning i primærhelsetjenesten

Allmenntmedisinsk ForskningsEnhet (AFE) Oslo ble etablert i 2006 basert på tildeling over Statsbudsjettet via Helsedirektoratet. Samtidig kom det på plass motsvarende forskningsenheter også i Tromsø, Trondheim og Bergen. AFENE skal drive med anvendt allmenntmedisinsk forskning «på allmenntmedisinens premisser». I de opprinnelige planene for AFENE, var det lagt opp til at statlig støtte trinnvis skulle trappes kraftig opp slik at midlene *både* skulle finansiere en faglig, human infrastruktur (veiledningskompetanse/veilederkapasitet, forskningsstøtte) og egen forskning (lønns- og driftsmidler til stipendiater). Ettersom den samlede tildeling til landets fire allmenntmedisinske forskningsenheter i en årrekke nå har stabilisert seg på et nivå som ligger langt under det man i 2006 beskrev som utgangspunkt for videre opptrapping (innstillingen fra Hdir til HOD, sak 05/1884-14: 40 mill NOK per år), har hele tildelingen til AFE Oslo så langt gått med til å finansiere veilederstillinger, dvs en ren *forskningsinfrastruktur*. Dette har styrket avdelingens kompetanse og kapasitet til å veilede ph.d stipendiater og andre allmenntmedisinske forskere. Den enkelte forsker må på sin side søke om lønns- og driftsmidler fra andre kilder i åpen konkurranse. AFE Oslo er beskrevet i større detalj i neste kapittel. Professor Jørund Straand har vært forskningsleder ved AFE Oslo helt fra starten av i 2006.

Foruten Allmenntmedisinsk forskningsenhet (AFE Oslo) som denne årsrapporten gjelder for, er Avdelingen også vertskap for andre eksternt finansierte virksomheter (se figur på neste side) som her skal kort omtales:

Antibiotikasenteret for primærmedisin (ASP), etbl. i 2006, er finansiert av HOD/Hdir. ASP er ansvarlig for å utarbeide nasjonale faglige retningslinjer for antibiotikabruk utenfor sykehus og gjennom forskning og formidling (både overfor fagpersonell og publikum) skal ASP fremme riktigere antibiotikabruk som vil medføre mindre antibiotikaresistens.

Nasjonal forskerskole for allmennmedisin (NAFALM) etbl i 2013 er finansiert av Norges Forskningsråd. Det var landets fire AFEr som stod bak søknaden. NAFALM ledes fra Avdelingen i Oslo. Gjennom NAFALM har forskere i hele landet som arbeider med allmennmedisinsk relevante ph.d prosjekt fått et felles møtested med tilbud for den valgfrie del av ph.d-utdanningen. På grunn av Covid-19 epidemien måtte fysiske samlinger avlyses i 2020. Prosjektperioden ble imidlertid innvilget forlenget til og med år 2021. Fra år 2022 vil partnerne gå sammen om å drifte forskerskolen uten støtte fra NFR. Ledelsen vil fortsatt være ved UiO. Fra år 2022 vil derfor deltakelse i forskerskolen bekostes av deltakernes egne prosjektmidler eller av deres vertsinstusjon.

PraksisNett Øst. Landets allmennmedisinske forskningsenheter er partnere i dette NFR-støttede infrastrukturprosjektet. Prosjektet PraksisNett handler om for å bygge opp en infrastruktur for klinisk forskning i allmennpraksis. AFEne har garantert for egenandeler til prosjektet. For AFE Oslo gjelder dette lønnsmidler motsvarende inntil 0.75 årsverk for prosjektperioden 2018-22.

Utover dette består avdelingen av **vitenskapelige stillinger** finansiert av UiO og **ph.d-stipendiater** og **postdoktorer** som i all hovedsak er eksternt finansierte.

Allmennmedisinsk Forskningsenhet (AFE) ved UiO

AFE Oslo – ingen selvstendig institusjon

Fordi de allmennmedisinske universitetsenhetene i landet er noe forskjellig organisert, medfører dette at man teller opp AFE-relaterte aktiviteter på litt ulike måter. AFE Oslo er ingen selvstendig institusjon, men er organisert som et eksternt finansiert prosjekt ved Avdeling for allmennmedisin, Institutt for helse og samfunn. Rapportering fra AFE Oslo handler derfor strengt tatt bare om aktiviteter som kan knyttes direkte til anvendelse av den årlige tildelingen fra Helsedirektoratet/HOD.

Organiseringen vi har i Oslo med eksternt finansierte prosjekt lagt til Avdeling for allmennmedisin utløser betydelige faglige, administrative og økonomiske synergier mellom UiO-finansiert og eksternt finansiert aktivitet. For AFE Oslo innebærer dette blant annet at universitetsmidler kan dekke opp for manglende driftsmidler ved AFE Oslo, som for eksempel publiserings-kostnader, kongress- og kursavgifter, reiser mv.

Ansatte (se side 8)

Per desember 2020 var i alt 11 personer (3,25 årsverk) lønnet av AFE-prosjektet: 9 var leger med veilederkompetanse/doktorgrad hvorav fire med professorkompetanse. I tillegg kommer biostatistikere i full stilling og administrativ rådgiver. To av legene er knyttet til *PraksisNett* (se under). De fleste kombinerer stilling lønnet av AFE med stilling lønnet fra UiO på Avdeling for allmennmedisin og ev. klinisk praksis.

Veiledning (se side 10-12)

I 2020 ble i alt 25 ph.d stipendiater veiledet av AFE-tilsatte. 15 var tilsatt ved avdelingen der hver ph.d kandidat har sitt eget prosjekt. De to som disputerte i 2020 var ansatt andre steder (se side 14-16).

Publikasjoner (se side 17-27)

AFE Oslo sin vitenskapelige «produksjon» er avgrenset til publikasjoner der en eller flere forfattere er lønnet av AFE-prosjektet. Etter krav fra Helse- og omsorgsdepartementet ble det fra primo 2018 lagt til en egen «rapporteringshylle» i Cristin for AFE Oslo som en underenhet til Avdeling for allmennmedisin. I 2020 har vi tilstrebet at alle som er lønnet fra AFE-prosjektet skal føre opp AFE Oslo som tilleggstilhørighet til Avdeling for allmennmedisin på publiserte artikler. Erfaringene fra 2020, som i 2019, er imidlertid at denne tilhørigheten ofte ikke fanges opp ved automatiserte søk slik at den må legges inn manuelt i Cristin i ettertid. En annen utfordring her er at mange av forskerne bare fører opp avdelingen som tilhørighet på sine publikasjoner. Til sammen 41 vitenskapelige artikler tellende i Norsk Vitenskapsindeks ble publisert i 2020, fem i nivå-2 tidsskrifter. Nær på halvparten av artiklene hadde internasjonale medforfattere.

Nasjonalt samarbeid og arbeidsdeling

Landets allmennt medisinske forskningsenheter samarbeider tett om tiltak på nasjonalt plan for å styrke rammevilkår for forskning i primærhelsetjenesten. Dette har resultert i *Nasjonalt forskerskole i allmennt medisin* (2013-2021) og nasjonal infrastruktur for klinisk forskning integrert i tjenestene – *PraksisNett* (2018-2022). Begge disse prosjektene er finansiert av NFR. For prosjektperioden 2018-2022 har AFE Oslo forpliktet seg til egeninnsats i PraksisNett.

Landets allmennleger bemanner den definitivt største arena i vårt helsevesen for diagnostikk, behandling og forebygging. Fagets bredde gjenspeiler de fleste spesialområder som i spesialisthelsetjenesten har egne kliniske spesialiteter og egne sykehusavdelinger. Det er ikke mulig for landets fire små allmennt medisinske forskningsenheter å dekke hele det allmennt medisinske fagfeltet. Det at forskerne/veilederne har sine spesialområder, gjør at landets allmennt medisinske forskningsenheter likevel langt på vei er komplementære i forhold til hverandre vedrørende dominerende forskningstema ved hver av AFEne.

Covid-19 epidemien

har også preget AFE Oslo i 2020. Forskningsprosjekt basert på innsamling av data ute i kliniske tjenester ble satt på vent, stipendiater som også arbeider klinisk fikk ekstraoppgaver knyttet til pandemien, faglige møter ble gjennomført digitalt fra hjemmekontorene og mange oppsatte kongresser og planlagte reiser har blitt avlyst.

Covid-19-epidemien har også generert nye forskningsprosjekt som involverer AFE-ansatte i Oslo:

- CovidNor-prosjektet (prosjektleder Jørund Straand) studerer symptomer, plager og bekymringer hos covid-pasienter som behandles i primærhelsetjenesten. Senere registerkobling vil kunne avdekke mulige komplikasjoner til Covid-19. Videre studeres endrede kontaktmønster for luftveisproblemer i allmennpraksis og hvordan fastleger og kommuneleger håndterer pandemien. Prosjektperioden varer til mai 2022. Resultatene fra CovidNor-studien vil kunne bidra til en bedre håndtering både av denne pandemien og av eventuelle senere epidemier.
- Mette Brekke er veileder for to fastleger som har hvert sitt covid-19 prosjekt. Begge handler om lokale utbrudd, et øverst i Gudbrandsdalen og et i Hallingdal. Fokus er blant annet på hvordan kommunale helsetjenester håndterte situasjonen.
- Fra sin andre arbeidsplass på nevrologisk avdeling på AHUS har Espen Saxhaug Kristoffersen studert hvordan korona-epidemien har påvirket antall innleggelser av hjerneslag mv. i nevrologiske avdelinger.

På de neste sidene vises nøkkeltall for AFE Oslo (2006-2020), oversikt over hvem som i 2020 ble lønnet av AFE-tildelingen, regnskap for året 2020, stipendiater og studenter veiledet fra AFE-ansatte samt doktorgrader og publikasjonsliste for året 2020.

Nøkkeltall for AFE Oslo fra 2006 tom 2020

Årstall	Tildelinger fra Hdir 4 x AFE NORGE (mill NOK)	Tildelinger fra Hdir til AFE Oslo (mill NOK)	Antall ansatte n= (årsverk) ¹	Antall Ph.d stipendiater ² n=	Antall Ph.d disp n=	Antall publ. NVI n=	Antall andre publ ³ n=
2006	3,0	0,75	2 (0,5) ⁴	-	-	-	-
2007	6,0	1,55	4 (1,55)	4	-	15	30
2008	9,1	2,59	5 (1,3)	9	-	23	29
2009	8,0	2,69	9 (2,7)	16	-	19	30
2010	12,0	3,46	9 (3,5)	17	-	11	41
2011	12,0	3,20	7 (3,2)	15	-	17	40
2012	14,0	3,65	11 (3,6)	22	-	12	13
2013	14,5	3,90	13 (4,2)	21	5	26	49
2014	14,5	3,80	10 (3,3)	20	2	16	32
2015	16,5	4,27	10 (3,3)	26	1	24	42
2016	16,5	4,47	11 (3,2)	27	1	25	38
2017	16,5	4,55	13 (3,2)	28	5	32	23
2018	16,5	4,387	11 (3,1)	25	5 ⁵	28 ⁶	17
2019	16,5	4,495	12 (3,4)	21	2	41	49
2020	16,5	4,500	11 (3,25) ⁷	25	1 ⁵	41	16
SUM 2007-2020	177,6	52,267			22	335	447

¹ antall årsverk per desember måned ² stipendiater veiledet av ansatte i deltidsstilling lønnet av AFE-prosjektet

³ Aksepterte abstracts fra vitenskapelige konferanser, bokkapitler, ledere, artikler i ikke-indekserte tidsskrift mv.

⁴ planleggingsperiode 3 mndr. ⁵ Inkl. en disputas ved UiT der medveileder var fra AFE Oslo

⁵ I tillegg kommer to ph.d avhandlinger som utgikk fra andre enheter men der AFE-tilsatte fra Oslo var medveiledere

⁶ fra og med 2018, bare tatt med tellende publikasjoner i forhold til Norsk VitenskapsIndeks (NVI), dvs at faglige oppsummeringer, kronikker, ledere, leserinnlegg mv ikke medregnes; ⁷ Inkludert 0,5 årsverk som egenandel i PraksisNett

Ansatte ved AFE Oslo 2020

Personer lønnet via AFE prosjektet per ultimo desember 2020

Navn	Stilling	%	Annen stilling/kommentar
Straand, Jørund	AFE-leder/seniorforsk.	40%	Professor UiO; avdelingsleder til 1.april
Mdala, Ibrahimu	Veil. statistikk	100%	Har ph.d i biostatistikk
Jenum, Anne Karen	Seniorforsker	40%	Professor UiO; emerita/pensjonist fra 2021
Fetveit, Arne	Seniorforsker	20%	Univ.lektor UiO, fastlege
Brekke, Mette	Seniorforsker	10%	Professor UiO, fastlege
Buhl, Esben	Seniorforsker	20%	Fastlege
Skjeie, Holgeir	Seniorforsker	5%	5 % Univ.lektor UiO, Fastlege
Flottorp, Signe	Seniorforsker	20%	Fra 1.4.2020, fhi
Fossum, Guro Haugen	PraksisNett	25%	Postdoktor /Prosjektstilling
Kristoffersen, Espen S	PraksisNett	25%	1.amanuensis, overlege neurologi AHUS
Janssen, Siri Evju	Rådgiver	20%	Rådgiver prosjekter og UiO
Sum: 11 personer		3,25 årsverk	

Øvre rad fra ve.: Jørund Straand, Anne Karen Jenum, Mette Brekke, Arne Fetveit, Siri Evju Janssen og Esben Buhl, Under: Ibrahimu Mdala, Gjelstad, Guro Haugen Fossum, Espen Saxhaug Kristoffersen, Signe Flottorp og Holgeir Skjeie.

Regnskap AFE Oslo 2020

Via «Tilskudd til allmenntilleggsforskningsenheter» over kapittel 762 post 70 på statsbudsjettet 2019 fikk AFE for 2019 en samlet tildeling fra helsedirektoratet på NOK 4,5 mill kroner.

Som det framgår av regnskapet, gikk hele tildelingen med til å lønne hva som best kan beskrives som en human infrastruktur for forskning, herunder dekningsbidrag til instituttet. Ph.d-stipendiatene på avdelingen får opprettet eget prosjekt ved avdelingen der de også har sin ansettelse. AFE-tilsatte og deres stipendiater fikk dekket sine driftsutgifter fra Avdelingen. Slik som beskrevet over har det vært siden AFE Oslo ble etablert i 2006/2007. Antall årsverk vi har kunnet tilsette basert på tildelingen har stått på stedet hvil siden 2010. Etersom den samlede rammen til landets fire allmenntilleggsforskningsenheter per år har vært uforandret (16,5 mill) siden 2015, innebærer dette en årlig redusert tildeling grunnet pris- og lønnsutviklingen.

<u>Inntekter</u>	Regnskap 2020
Sum eksterne inntekter	4 500 000
Overføring fra fjoråret	
Sum inntekter	4 500 000
<u>Utgifter</u>	
Lønn og sosiale utgifter	2 592 650
Frikjøp	621 636
Dekningsbidrag til HELSAM	1 285 714
Driftsutgifter	-
Sum utgifter	4 500 000
Over/ Underskudd	-

Frikjøpsmidler handler mye om egenandel til NFR-prosjektet PraksisNett.

Ph.d-stipendiater veiledet fra AFE-ansatte 2020

I 2020 veiledet AFE-tilsatte i Oslo til sammen 25 ph.d stipendiater (10 med ansettelse andre steder enn Avd. for allmenntillegger). AFE-ansatte var hovedveileder (H) for 13 ph.d kandidater, for de øvrige medveileder (M).

Anne Karen Jenum veiledet i 2019 til sammen 10 ph.d stipendiater (hovedveileder for 3), i hovedsak epidemiologisk forskning basert på «STORK Groruddalen» (en kohort av nær 900 gravide og deres barn i en multietnisk befolkning) og ROSA-studiene (om allmennlegers håndtering av pasienter med diabetes type 2, DM2).

Innenfor ulike tematiske områder veiledet **Mette Brekke** 6 (hovedveileder for 2). **Jørund Straand** veiledet 6 stipendiater (hovedveileder for 2). **Espen Saxhaug Kristoffersen** veiledet 4 kandidater (hovedveileder for 3), alle ansatt ved AHUS og alle innenfor det nevrologiske fagfeltet.

Arne Fetveit og **Espen Buhl** var hovedveileder for hver sin ph.d kandidat og **Guro Haugen Fossum** var medveileder for en kandidat.

Stiftelsen Allmenntilleggerisk Forskningsfond (AMFF) i Legeforeningen er vår viktigste finansieringskilde for forskning og 11 av stipendiatene hadde lønnsmidler derfra i år 2020.

Ph.d stip. Etternavn	PhD stip. Fornavn	Prosjekt – stikkord for tema	Lønn fra	Veileder v/ AFE ¹
Abuelmagd	Walaa	Legem.info. om DM2 for paksistanske kvinner	UiO	AK Jenum (M)
Bennetter	Karin	Logetudinal tracking of physical activity to exolore its determinants	UiO	AK Jenum (M)
Berge ²	Siri Dalsmo	Samlivsproblemer på fastlegekontoret	AMFF	M Brekke (M)
Cheng ^{2,4}	Socheat	Medication misuse and dependence among elderly patients	NFR	ES Kristoffersen (M)
Dahli, Mina	Mina	Shared care: Samarbeid fastlege-psykiater	AMFF	M Brekke (H)
Dalaker	Vivian	GHB-forgiftn. v/ Oslo legevakt	AMFF	M Brekke (M)
Fidjeland	Heidi	Oppfølging av kreftpas. i primærhelsetjenesten	AMFF	M Brekke (H)
Fiske	Mari	Mat og medisin; ernæringssvikt hos eldre	AMFF	J Straand (H)
Fog (nå: Gladhaug)	Francesca	Legemiddelgjennomgang i sykehjem i Oslo kommune	Off.sekt. Ph.d	J Straand (H)
Grewal ²	Sanpreet Kaur	Central venetrombose i Norge; forekomst, diagnostikk, behandling og prognose	Mangler midler	E Kristoffersen (H)

Ph.d stip. Etternavn	PhD stip. Fornavn	Prosjekt – stikkord for tema	Lønn fra	Veileder v/ AFE ¹
Jahr ²	Silje Holt	Fast track ischemic stroke patients	UiO	ES Kristoffersen (H)
Lofterød ²	Trygve	Brystkreft og etnisitet	Extra / DAM	AK Jenum (M)
Myklestul	Hans Christian	Bruk av ultralyd i allm.praksis	AMFF	M Brekke (H)
Næss-Andresen	Marthe-Lise	Jern og anemi hos gravide (STORK)	AMFF	AK Jenum (H)
Nøkleby	Kjersti	Kvalitet på DM2 beh i allm.praksis (ROSA-4)	AMFF	AK Jenum (H)
Rai ²	Anam Shakil	Svangerskapsdiabetes (STORK)	Extra/DAM	AK Jenum (M)
Romskaug ²	Rita	The COOP RCT: samarbeid fastlegegeriater om legemiddelbruk	NFR	J Straand (M)
Selseth ²	Maiken N	Large vessel occlusion in a Norw. population	AHUS	ES Kristoffersen (H)
Skonnord	Trygve	Akupunktur ved uspes korsryggsmerter - RCT	UiO	A Fetveit (H) M Brekke (M)
Skow	Marius	Antibiotic treatment and complications of acute sinusitis in Norway	NFR	GH Fossum (M) J Straand (M)
Slåtsve ²	Kristina	ROSA-4 Longitudinelle data fra Salten	Helse-Nord	AK Jenum (M)
Sundseth ³	Anne-Cathrine	KTV: om potensielt avhengighets-skapende medisiner	AMFF, Legat	J Straand (M)
Tibballs	Katrina	Tidlig DM2: klinikk, sosioøkonomi og multimorbiditet (ROSA-4)	AMFF	E Buhl (H) AK Jenum (M) J Straand (M)
Torbjørnsen ^{2, 4}	Astrid	Bedre diabetes-kontroll med bruk av app på mobiltelefonen?	NFR, EU OsloMet	AK Jenum (M)
Toftemo	Ingun	Vekstmønstre hos barn, overvekt (STORK)	AMFF	AK Jenum (H)

¹ H = hovedveileder; M= medveileder

² Ansettelse andre steder enn ved Avdeling for allmenmedisin ved UiO

³ Avbrutt ph.d prosjekt/utdanning sommer 2020

⁴ Disputerte i 2020

Veiledning av AFU-stipendiater og legestudenter i 2020

Allmennedisinsk Forskningsutvalg (AFU) i Legeforeningen er en støtteordning for småskalaforskning/ «forsøke-seg-på-forskning» for allmennleger (inntil maks. 6 månedsverk støtte per prosjekt). Helt siden ordningen ble etablert på 1970-tallet, har landets allmennmedisinske akademi forpliktet seg til å veilede AFU-stipendiatene. AFU-stipend innebærer ikke ansettelse ved Avdelingen. AFU-stipend fungerer ofte som rekrutteringsordning for senere doktorgrad. De ganger AFU-ordningen har vært evaluert, har konklusjonen alltid vært: «lite frø – rik avling».

I 2020 veiledet vi til sammen 6 AFU-stipendiater og 2 studentprosjekt, for de fleste (n=6) var professor Mette Brekke veileder.

Etternavn	Fornavn	Prosjekt - stikkord	AFU /STUD-OPPGAVE	Veileder v/ AFE
Brodwall	Anne	Barn med langvarige magesmerter, en oppfølgingsstudie	AFU	M Brekke
Gundersen	Mina Maria	GHB-forgiftninger på Oslo legevakt	STUDENT	M Brekke
Jeppesen	Jonas	Skiskader i Trysil	AFU	ES Kristoffersen
Joheim	Ingvild	Musikkterapi ved kronisk insomnia, en oversikt	STUDENT	A Fetveit
Klem	Nicolai	Forstøverbehandling av barn med bronkiolitt på legevakten og ved OUS	AFU	M Brekke
Rena	Therese	Omlegging av fastlege-tjenesten i en beredskapssituasjon belyst ved Coronautbrudd i Sel kommune	AFU	M Brekke
Sagabråten	Ståle	The Hallingdal Covid-19 project	AFU	M Brekke
Sjælaen	Katarina	Sex.overf. sykd etter overgrep: Oslo Legevakt	AFU	M Brekke

PraksisNett Øst - forskningsnettverk i allmennmedisin

Av Guro Haugen Fossum, leder og Siri Evju Janssen, Adm.koordinator

Om det nasjonale forskningsnettverket, se: www.praksisnett.no

PraksisNett Øst har nå rekruttert alle de 40 praksisene som var målet. Med totalt 92 praksiser på plass har nå PraksisNett et nettverk bestående av 481 leger/hjemler og om lag 518 000 pasienter.

Koronapandemien har skapt noen utfordringer, den har blant annet forsinket arbeidet med etableringen av den digitale infrastrukturen. Installering av snow-boksene ute i praksisene er imidlertid godt i gang, og vår fasilitator Silje Fjørtoft har i løpet av året vært ute og installert snow-bokser på flere av fastlegekontorene tilknyttet PraksisNett Øst.

Utviklerne ved Nasjonalt senter for e-helseforskning i Tromsø holder stadig på med testing av PraksisNett-portalen. Alle legene som deltar i nettverket vil etter hvert bli kontaktet for å teste pålogging, og portalen er forhåpentligvis oppe og går i løpet av våren 2021.

Vi har i 2020 startet opp med de aller første forskningsprosjektene i PraksisNett og mange fra Avdelingen er allerede involvert. Under følger en liten smakebit fra de ulike prosjektene koordinert av PraksisNett Øst. Flere studier planlegges startet opp i første halvdel av 2021.

Gjennomførte prosjekter:

ValueDx var et internasjonalt prosjekt som undersøkte legers håndtering av pasienter med nedre luftveisinfeksjon og sår hals, og bruk av laborietester ved disse konsultasjonene. Over 20 leger rakk å bidra med verdifull informasjon i den norske armen av dette prosjektet rett før koronaen kom til landet.

Basic (del 1) var en intervjustudie hvor leger i PraksisNett bidro til å rekruttere pasienter som ble intervjuet om sine luftveisplager og erfaringer med spesielt bihulebetennelse. Studien søker å forstå hvordan pasientene opplever det å ha bihulebetennelse og deres synspunkter om antibiotikabehandling av dette.

Pågående prosjekter:

Covid- Nor har som målsetting å innhente kunnskap om fastlegers håndtering av pasienter med luftveisinfeksjoner under pandemien. Fastlegenes oppgave i dette prosjektet er å registrere opplysninger fra konsultasjoner som dreier seg om feber og luftveissymptomer, der de samler demografiske data om pasienten, opplysninger om symptomer og pasientens bekymringer, i tillegg til legens vurdering og håndtering av pasienten. Del 1 av dette prosjektet er avslutte og del 2 starter opp rett over nyttår.

Basic (del 2) er en klinisk epidemiologisk studie som skal se på hvordan pasienter med bihulebetennelse blir håndtert på fastlegekontorene. Hvor mange får antibiotika? Hvor mange får tatt CRP? Prosjektet er, i likhet med laborietestprosjektet over, med på å utvikle uttrekksverktøyet i Snowboksen.

Ph.d avhandlinger 2020 veiledet fra AFE Oslo

1. Cand.san. Astrid Cathrine Vik Torbjørnsen:

Effect of an mHealth intervention for persons with type 2 diabetes and their acceptability of the device - results from the Norwegian randomised controlled study in RENEWING HeALTH

Medveileder: Anne Karen Jenum (Hovedveileder: Professor Lis Ribu, OsloMet)

Prøveforelesning og disputas 14.februar 2020.

Prøveforelesning over oppgitt emne: «Metodologiske utfordringer ved vurdering av effekter av m-helseverktøy»

*Astrid Torbjørnsen er nå ansatt ved OsloMet.
Avhandlingen utgikk fra Institutt for helse og samfunn.*

Sammendrag av avhandlingen:

Having type 2 diabetes constitutes a burden for the persons affected, and digital solutions can be useful supplements to clinical care enabling individualized approach and strengthening of self-management.

The aims of the thesis were to investigate the effects and acceptability of use of a diabetes diary as a mobile app with or without health counselling compared to usual care by performing a three-armed randomized controlled trial assessing clinical health data, self-reported questionnaires and in-depth interviews.

The use of the mobile app for one year did not show any statistically significant effect on long-term blood glucose (HbA1c), health related quality of life, self-management, depression or lifestyle measures, even with four months of health counselling from a diabetes specialist nurse.

The acceptability of the app was measured with the Service User Technology Acceptability Questionnaire (SUTAQ). The questionnaire assesses apps used in health care, and was translated into Norwegian. Factor analysis only confirmed two of five predefined domains, perceived benefit and care personnel concerns. Self-management measured at baseline was not associated to acceptability of the app after one year.

Qualitative findings indicated different patterns of use, such as routine storage of measures, and use of the measures to gain new insight in relations between blood glucose, physical activity and diet. Barriers, such as negative experiences with the technology, could lead to stress and in turn increased blood glucose. Contact with health care personnel was of importance to provide new insight, or to confirm self-management decisions made.

In summary, there is a need for further studies with interdisciplinary collaboration focusing on the utility of mobile apps in daily life and integration of use of apps in health care.

2. MD, Mphil Socheat Cheng:

Medication misuse and dependence among hospitalized older patients: Cross-sectional studies focusing on prescribed central nervous system depressants

Medveileder: Espen Saxhaug Kristoffersen (Hovedveileder Christofer Lundqvist, HØKH)

Digital prøveforelesning og disputas 7.sept 2020.

Prøveforelesning over oppgitt emne: "A review of therapeutic drug monitoring of antithrombotics in older adults."

Avhandlingen utgikk fra Institutt for klinisk medisin. Cheng er ansatt ved AHUS.

Sammendrag av avhandlingen:

Timely recognition of medication misuse and dependence in older patients is crucial to prevent adverse drug events. However, this task has been challenging due to the lack of age-specific screening tools. Moreover, evidence on which patients are at risk, and their characteristics, is limited.

We conducted cross-sectional studies among older patients, admitted to somatic wards of the Akershus University Hospital, with focus on three types of central nervous system depressant drugs (CNSDs): opioid analgesics, benzodiazepines and Z-hypnotics.

One of our aims was to assess usability of the Severity of Dependence Scale (SDS) in older patients. We found that that the SDS was reliable, valid, and detected medication misuse and dependence among hospitalized older patients with good diagnostic performance.

Our study also revealed a high proportion of patients using CNSDs against recommended guidelines. Three factors were found to be associated with higher odds of prolonged use of these medications: being aged ≥ 75 years, intense pain, and concurrent use of many medications (polypharmacy). Furthermore, we found that older patients with prolonged CNSD use reported poorer health-related quality of life, more pain and more depression, than those without such use.

In all, our studies showed that older patients are vulnerable to effects of addictive medications and that dependence on these is common in this group. Especially the oldest patients using many different medications are at risk. This information is important for all physicians treating older patients.

Avdelingsmøte via Zoom i 2020 – og i 2021?

Publikasjoner AFE Oslo 2020

Navn på forfatter lønnet fra AFE-prosjektet (Hdir) er **uthevet**

A. Vitenskapelige artikler tellende i Norsk VitenskapsIndeks (NVI)

Av i alt 41 artikler, var 5 publisert i Nivå-2 tidsskrift. 18 av artiklene hadde medforfattere fra forskningsinstitusjoner i andre land.

Stikkord for hva publikasjonene (n=41) handler om: tema (antall artikler):

Diabetes/etnisitet (8); psykiatri (4); Covid-19 (4); hodepine (4); legemiddelbruk hos eldre (3); tannhelse (3); hjerteinfarkt/hjerneslag (2); rus/overdose (2); kreft; samlivsproblemer, ultralyd-diagnostikk; øyesykdommer, urinvegsingeksjoner, ernæringsproblemer, lumbago, svangerskap, telemedisin, magesmerter, klagesaker mot allmennleger.

Navn på forfatter lønnet fra AFE-prosjektet (Hdir) er **uthevet**

1.

Do Vale Moreira, Nayla Cristina; Hussain, Akhtar; Bhowmik, Bishwajit; **Mdala, Ibrahimu**; Siddiquee, Tasnima; Fernandes, Virginia Oliveira; Montenegro Júnior, Renan Magalhães; Meyer, Haakon E. *Prevalence of Metabolic Syndrome by different definitions, and its association with type 2 diabetes, pre-diabetes, and cardiovascular disease risk in Brazil.* Diabetes & Metabolic syndrome: clinical Research & Reviews 2020 ;Volum 14.(5) s. 1217-1224.

2.

Allotey, John; Snell, Kym I.E.; Smuk, Melanie; Hooper, Richard; Chan, Claire; Ahmed, Asif; Chappell, Lucy C.; von Dadelszen, Peter; Dodds, Julie; Green, Marcus; Kenny, Louise; Khalil, Asma; Khan, Khalid S.; Mol, Ben W.; Myers, Jenny; Poston, Lucilla; Thilaganathan, Basky; Staff, Anne Cathrine; Smith, Gordon C.S.; Ganzevoort, Wessel; Laivuori, Hannele; Odibo, Anthony O.; Ramírez, Javier A.; Kingdom, John; Daskalakis, George; Farrar, Diane; Baschat, AA; Seed, PT; Prefumo, F; da Silva Costa, F; Groen, H; Audibert, F; Masse, J; Skråstad, Ragnhild Bergene; Salvesen, Kjell Å; Haavaldsen, Camilla; Nagata, C; Rumbold, Alice R.; Heinonen, Seppo; Askie, LM; Smits, LJ; Vinter, CA; Magnus, Per; Kajantie, Eero Olavi; Villa, PM; **Jenum, Anne Karen**; Andersen, LB; Norman, JE; Ohkuchi, A; Eskild, Anne; Bhattacharya, Sohinee; McAuliffe, Fionnuala M.; Galindo, Alberto; Herraiz, Ignacio; Carbillon,, Lionel; Klipstein-Grobusch, Kerstin; Yeo, SeonAe; Teede, Helena J.; Browne, Joyce L; Moons, Karel G.M.; Riley, Richard D; Thangaratinam, Shakila. *Validation and development of models using clinical, biochemical and ultrasound markers for predicting pre-eclampsia: an individual participant data meta-analysis.* Health Technology Assessment 2020 ;Volum 24.(72) s. -

3.

Andersson, Jon Andreas; **Brekke, Mette**; Vallersnes, Odd Martin. *Akutt forgiftning ved rusrelatert bruk av benzodiazepiner*. Tidsskrift for Den norske legeforening 2020 ;Volum 140. s. 1027-1030

4.

Aronsen, Aron; Brekke, Mette; Vallersnes, Odd Martin. *Akutt forgiftning med gammahydroksybutyrat*. Tidsskrift for Den norske legeforening 2020 ;Volum 140. s. 1023-1026

5.

Berge, Siri Dalsmo; Meland, Eivind; **Brekke, Mette**; Bondevik, Gunnar Tschudi; Thuen, Frode; Mildestvedt, Thomas. *Couple relationship problems-a task for the general practitioner? A cross-sectional survey from Norway*. Family Practice 2020

6.

Bratland, Svein Zander; Baste, Valborg; Steen, Knut; Diaz, Esperanza; **Gjelstad, Svein**; Bondevik, Gunnar Tschudi. *Physician factors associated with increased risk for complaints in primary care emergency services: a case - control study*. BMC Family Practice 2020 ;Volum 21. s. 1-8

7.

Brekke, Mette; Brodwall, Anne. *Understanding parents' experiences of disease course and influencing factors: a 3-year follow-up qualitative study among parents of children with functional abdominal pain..* BMJ Open 2020

8.

Børte, Sigrid; Zwart, John-Anker; Skogholt, Anne Heidi; Gabrielsen, Maiken Elvestad; Thomas, Laurent; Fritsche, Lars; Surakke, Ida; Nielsen, Jonas B.; Zhou, Wei; Wolford, Brooke; Vigeland, Magnus Dehli; Hagen, Knut; **Kristoffersen, Espen Saxhaug**; Nyholt, Dale R; Chasman, Daniel I; Brumpton, Ben Michael; Willer, Christen; Winsvold, Bendik K S. *Mitochondrial genome-wide association study of migraine – the HUNT Study*. Cephalalgia 2020 ;Volum 40.(6) s. 625-634

9.

Cheng, Socheat; Siddiqui, Tahreem Ghazal; Gossop, Michael; Stavem, Knut; **Kristoffersen, Espen Saxhaug**; Lundqvist, Christofer. *Health-related quality of life in hospitalized older patients with versus without prolonged use of opioid analgesics, benzodiazepines, and z-hypnotics: a cross-sectional study*. BMC Geriatrics 2020 ;Volum 20.(425) s. 1-9

10.

Dahli, Mina Piiksi; **Brekke, Mette**; Ruud, Torleif; Haavet, Ole Rikard. *Prevalence and distribution of psychological diagnoses and related frequency of consultations in Norwegian urban general practice*. Scandinavian Journal of Primary Health Care 2020

11.

Fog, Amura Francesca; Mdala, Ibrahimu; Engedal, Knut; **Straand, Jørund**. *Variation between nursing homes in drug use and in drug-related problems*. BMC Geriatrics 2020

12.

Gazzaneo, Isbelia; Amoroso-Silva, Pablo; Pacheco-Yanes, Juan; Alves, Flávio R.F.; Marceliano-Alves, Marilia; Olivares, Patricia; Meto, Aida; **Mdala, Ibrahimu**; Siqueira, José F.; Rôças, Isabela N.. *Disinfecting and Shaping Type I C-shaped Root Canals: A Correlative Micro-computed Tomographic and Molecular Microbiology Study*. Journal of Endodontics 2020 s. 1-10

13.

Harris, Michael P.; **Brekke, Mette**; Dinant, Geert-Jan; Esteva, Magdalena; Hoffman, Robert A.; Vedsted, Peter; Koskela, Tuomas H.; Streit, Sven; Thulesius, Hans. *Primary care practitioners' diagnostic action when the patient may have cancer: an exploratory vignette study in 20 European countries..* BMJ Open 2020

14.

Johannessen, Tonje R.; Vallersnes, Odd Martin; Halvorsen, Sigrun; Larstorp, Anne Cecilie Kjeldsen; **Mdala, Ibrahimu**; Atar, Dan. *Pre-hospital One-Hour Troponin in a Low-Prevalence Population of Acute Coronary Syndrome: OUT-ACS study*. Open heart 2020 ;Volum 7:e001296. s. 1-9

15.

Katenga-Kaunda, Lillian Ziyenda; Iversen, Per Ole; Holmboe-Ottesen, Gerd; Fjeld, Heidi E; **Mdala, Ibrahimu**; Kamudoni, Penjani Rhoda. *Dietary intake and processes of behaviour change in a nutrition education intervention for pregnant women in rural Malawi: a cluster-randomised controlled trial*. Public Health Nutrition 2020 ;Volum 23.(13)

16.

Kristoffersen, Epen Saxhaug; Faiz, Kashif Waqar; Sandset, Else Charlotte; Storstein, Anette; Stefansen, Simon; Winsvold, Bendik K S; Hansen, Jakob Møller. *Hospital-based headache care during the Covid-19 pandemic in Denmark and Norway*. The Journal of Headache and Pain 2020 ;Volum 21.(128) s. -

17.

Kristoffersen, Espen Saxhaug; Børte, Sigrid; Hagen, Knut; Zwart, John-Anker; Winsvold, Bendik K S. *Caesarean section and the association with migraine: a retrospective register-linked HUNT population cohort study*. BMJ Open 2020 ;Volum 10. s. -

18.

Kristoffersen, Espen Saxhaug; Børte, Sigrid; Hagen, Knut; Zwart, John-Anker; Winsvold, Bendik K S. *Migraine, obesity and body fat distribution - a population-based study*. The Journal of Headache and Pain 2020 ;Volum 21. s. 1-8

19.

Kristoffersen, Espen Saxhaug; Harper, Charlotte Elena; Vetvik, Kjersti; Zarnovicky, Svetozar; Hansen, Jakob Møller; Faiz, Kashif Waqar. *Incidence and mortality of cerebral venous thrombosis in a Norwegian population.* Stroke 2020 ;Volum 51.(10) s. 3023-3029

20.

Kristoffersen, Espen Saxhaug; Jahr, Silje Holt; Thommessen, Bente; Rønning, Ole M. *Effect of COVID-19 pandemic on stroke admission rates in a Norwegian population.* Acta Neurologica Scandinavica 2020 ;Volum 142. s. 632-636

21.

Kristoffersen, Espen Saxhaug; Sandset, Else Charlotte; Winsvold, Bendik K S; Faiz, Kashif Waqar; Storstein, Anette Margrethe. *Experiences of telemedicine in neurological out-patient clinics during the COVID-19 pandemic.* Annals of clinical and translational neurology 2020 s. 1-8

22.

Martinez-Amezcu, Pablo; Haque, Waqas; Khera, Rohan; Kanaya, Alka M.; Sattar, Naveed; Lam, Carolyn S.P.; Harikrishnan, Sivadasanpillai; Shah, Sanjiv; Pintó, Xavier; Jose, Powell O.; Narayan, K. M. Venkat; Agyemang, Charles; Misra, Anoop; **Jenum, Anne Karen;** Bilal, Usama; Nasir, Khurram; Cainzos-Achirica, Miguel. *The upcoming epidemic of heart failure in South Asia.* Circulation: Heart Failure 2020 ;Volum 13:e007218.(10) s. 1-15

23.

Myklestul, Hans-Christian; Skonnord, Trygve T.; **Brekke, Mette.** *Point-of-care ultrasound (POCUS) in Norwegian general practice.* Scandinavian Journal of Primary Health Care 2020 s. -

24.

Ntaios, George; Michel, Patrik; Georgiopoulos, Georgios; Guo, Yutao; Li, Wencheng; Xiong, Jing; Calleja, Patricia; Ostos, Fernando; González-Ortega, Guillermo; Fuentes, Blanca; Alonso De Leciñana, María; Diez-Tejedor, Exuperio; García-Madrona, Sebastian; Masjuan, Jaime; Defelipe, Alicia; Turc, Guillaume; Gonçalves, Bruno; Domingo, Valerie; Dan, Gheorghe-Andrei; Vezeteu, Roxana; Christensen, Hanne; Christensen, Louisa Marguerite; Meden, Per; Hajdarevic, Lejla; Rodriguez-Lopez, Angela; Díaz-Otero, Fernando; García-Pastor, Andrés; Gil-Nuñez, Antonio; Maslias, Errikos; Strambo, Davide; Werring, David; Chandratheva, Arvind; Benjamin, Laura; Simister, Robert; Perry, Richard; Beyrouti, Rahma; Jabbour, Pascal; Sweid, Ahmad; Tjounakaris, Stavropoula; Cuadrado-Godia, Elisa; Campello, Ana Rodríguez; Roquer, Jaume; Moreira, Tiago; Mazya, Michael V.; Bandini, Fabio; Matz, Karl; Iversen, Helle K.; González-Duarte, Alejandra; Tiu, Cristina; Ferrari, Julia; Vosko, Milan R.; Salzer, Helmut J.F.; Lamprecht, Bernd; Dünser, Martin W.; Cereda, Carlo W.; Quintero, Ángel Basilio Corredor; Korompoki, Eleni; Soriano-Navarro, Eduardo; Soto-Ramírez, Luis Enrique; Castañeda-Méndez, Paulo F.; Bay-Sansores, Daniela; Arauz, Antonio; Cano-Nigenda, Vanessa; **Kristoffersen, Espen Saxhaug;** Tiainen, Marjaana; Strbian, Daniel; Putaala, Jukka; Lip, Gregory Y.H.. *Characteristics and outcomes in patients with COVID-19 and acute ischemic stroke: The Global COVID-19 Stroke Registry.* Stroke 2020 s. 254-258

25.

Nøkleby, Kjersti; Berg, Tore Julsrud; **Mdala, Ibrahimu**; Tran, Anh Thi; Bakke, Åsne; Gjelsvik, Bjørn E.; Claudi, Tor; Cooper, John; Løvaas, Karianne Fjeld; Thue, Geir; Sandberg, Sverre; **Jenum, Anne Karen**. *Variation between general practitioners in type 2 diabetes processes of care*. Primary Care Diabetes 2020 s. 1-7

26.

Rabanal, Kjersti Stormark; Igland, Jannicke; Tell, Grethe S.; **Jenum, Anne Karen**; Klemsdal, Tor Ole; Ariansen, Inger; Meyer, Haakon E; Selmer, Randi Marie. *Validation of the cardiovascular risk model NORRISK 2 in South Asians and people with diabetes*. Scandinavian Cardiovascular Journal 2020 ;Volum 55.(1) s. 56-62

27.

Romskaug, Rita; Wyller, Torgeir Bruun; **Straand, Jørund**; Kersten, Hege; Molden, Espen. *Prescribed Doses of CYP2D6-Metabolized Drugs and Hemodynamic Responses in Relation to CYP2D6 Genotype Among Older Patients Exposed to Polypharmacy*. Drugs & Aging 2020 ;Volum 37.(6) s. 425-433

28.

Sanhori, Zienat Balla Mohamed Ahmed; Hauff, Edvard; Eide, Arne Henning; **Mdala, Ibrahimu**; Abdelrahman, Abdullah; Brunborg, Cathrine; Lien, Lars. *Changes in prevalence of mental disorders among internally displaced persons in central Sudan: a 1-year follow-up study*. Global Mental Health (GMH) 2020 ;Volum 7. s. -

29.

Siddiqui, Tahreem Ghazal; Cheng, Socheat; Gossop, Michael; **Kristoffersen, Espen Saxhaug**; Grambaite, Ramune; Lundqvist, Christofer. *Association between prescribed central nervous system depressant drugs, comorbidity and cognition among hospitalised older patients: a cross-sectional study*. BMJ Open 2020 ;Volum 10.(7) s. -

30.

Siemieniuk, Reed A.C.; Bartoszko, Jessica J; Ge, Long; Zeraatkar, Dena; Izcovich, Ariel; Kum, Elena; Pardo-Hernandez, Hector; Rochweg, Bram; Lamontagne, Francois; Han, Mi Ah; Liu, Qin; Agarwal, Arnav; Agoritsas, Thomas; Chu, Derek K.; Couban, Rachel; Darzi, Andrea; Devji, Tahira; Fang, Bo; Fang, Carmen; **Flottorp, Signe Agnes**; Foroutan, Farid; Heels-Ansdell, Diane; Honarmand, Kimia; Hou, Liangying; Hou, Xiaorong; Ibrahim, Quazi; Loeb, Mark; Marcucci, Maura; McLeod, Shelley; Motaghi, Sharhzad; Murthy, Srinivas; Mustafa, Reem A.; Neary, John D; Qasim, Anila; Rada, Gabriel; Riaz, Irbaz Bin; Sadeghirad, Behnam; Sekercioglu, Nigar; Sheng, Lulu; Sreekanta, Ashwini; Switzer, Charlotte; Tendal, Britta; Thabane, Lehana; Tomlinson, George; Turner, Tari; Vandvik, Per Olav; Vernooij, Robin W.M.; Viteri-García, Andrés; Wang, Ying; Yao, Liang; Ye, Zhikang; Guyatt, Gordon; Brignardello-Petersen, Romina. *Drug treatments for covid-19: living systematic review and network meta-analysis*. BMJ. British Medical Journal 2020 ;Volum 370. s. -

31.

Siqueira, José F.; Antunes, Henrique S.; Pérez, Alejandro R.; Alves, Flávio R.F.; **Mdala, Ibrahimu**; Silva, Emmanuel J.N.L.; Belladonna, Felipe G.; Rôças, Isabela N. *The apical root canal system of teeth with posttreatment apical periodontitis: Correlating microbiologic, tomographic, and histopathologic findings*. Journal of Endodontics 2020 ;Volum 46.(9) s. 1195-1203

32.

Skonnord, Trygve T.; **Skjeie, Holgeir; Brekke, Mette**; Klovning, Atle; Grotle, Margreth; Aas, Eline; **Mdala, Ibrahimu; Fetveit, Arne**. *Acupuncture for acute non-specific low back pain: a randomised, controlled, multicentre intervention study in general practice—the Acuback study*. BMJ Open 2020 ;Volum 10. s. -

33.

Slåtve, Kristina Barbara; Claudi, Tor; Lappegård, Knut Tore; **Jenum, Anne Karen**; Larsen, Marthe; Cooper, John; Sandberg, Sverre; Berg, Tore Julsrud. *The total prevalence of diagnosed diabetes and the quality of diabetes care for the adult population in Salten, Norway*. Scandinavian Journal of Public Health 2020 s. 1-11

34.

Smaradottir, Berglind; Garmann-Johnsen, Niels Frederik; Omnes, Steinar; Ludvigsen, Ann-Elisabeth; **Reiso, Harald**. *The SmartSight Project: Use of Electronic Glasses to Improve Impaired Fields of Vision*. Studies in Health Technology and Informatics 2020 ;Volum 270. s. 453-457

35.

Snell, Kym I.E.; Allotey, John; Smuk, Melanie; Hooper, Richard; Chan, Claire; Ahmed, Asif; Chappell, Lucy C.; Von Dadelszen, Peter; Green, Marcus; Kenny, Louise; Khalil, Asma; Khan, Khalid; Mol, Ben W.; Myers, Jenny; Poston, Lucilla; Thilaganathan, Basky; Staff, Anne Cathrine; Smith, Gordon C.S.; Ganzevoort, Wessel; Laivuori, Hannele; Odibo, Anthony; Arenas Ramírez, Javier; Kingdom, John; Daskalakis, George; Farrar, Diane; Baschat, Ahmet A.; Seed, Paul T.; Prefumo, Federico; da Silva Costa, Fabricio; Groen, Henk; Audibert, Francois; Masse, Jacques; Skråstad, Ragnhild Bergene; Salvesen, Kjell Å; Haavaldsen, Camilla; Nagata, Chie; Rumbold, Alice R.; Heinonen, Seppo; Askie, Lisa; Smits, Luc; Vinter, Christina; Magnus, Per; Eero, Kajantie; Villa, Pia M.; **Jenum, Anne Karen**; Andersen, Louise B.; Norman, Jane E.; Ohkuchi, Akihide; Eskild, Anne; Bhattacharya, Sohinee; McAuliffe, Fionnuala; Galindo, Alberto; Herraiz, Ignacio; Carbillon, Lionel; Klipstein-Grobusch, Kerstin; Yeo, SeonAe; Browne, Joyce L.; Moons, Karel G.M.; Riley, Richard D.; Thangaratinam, Shakila. *External validation of prognostic models predicting pre-eclampsia: individual participant data meta-analysis*. BMC Medicine 2020 ;Volum 18. s. 1-18

36.

Strandberg, Ragnhild Bjarkøy; Iversen, Marjolein M.; **Jenum, Anne Karen**; Sørbye, Linn Marie; Vik, Eline Skirnisdottir; Schytt, Erica; Aasheim, Vigdis; Nilsen, Roy Miodini. *Gestational diabetes mellitus by maternal country of birth and length of residence in immigrant women in Norway*. Diabetic Medicine 2020 s. 1-10

37.

Toftemo, Ingun; **Jenum, Anne Karen**; Sletner, Line. *Body mass index trajectories up to preschool age in a multi-ethnic population; relations with maternal gestational diabetes, BMI and gestational weight gain*. Acta Paediatrica 2020 s. -

38.

Tollånes, Mette Christophersen; **Jenum, Anne Karen**; Berg, Tore Julsrud; Løvaas, Karianne Fjeld; Cooper, John; Sandberg, Sverre. *Availability and analytical quality of hemoglobin A1c point-of-care testing in general practitioners' offices are associated with better glycemetic control in type 2 diabetes.* Clinical Chemistry and Laboratory Medicine 2020 ;Volum 58.(8) s. 1349-1356

39.

Tran, Anh Thi; Berg, Tore Julsrud; **Mdala, Ibrahimu**; Gjelsvik, Bjørn E.; Cooper, John; Sandberg, Sverre; Claudi, Tor; **Jenum, Anne Karen**. *Factors associated with potential over- and undertreatment of hyperglycaemia and annual measurement of HbA1c in type 2 diabetes in norwegian general practice.* Diabetic Medicine 2020 s. -

40.

Vieira, Gaya C.S.; Pérez, Alejandro R.; Alves, Flávio R.F.; Provenzano, José C.; **Mdala, Ibrahimu**; Siqueira, José F.; Rôças, Isabela N. *Impact of Contracted Endodontic Cavities on Root Canal Disinfection and Shaping.* Journal of Endodontics 2020 ;Volum 46.(5) s. 655-661

41.

Vik, Ingvild; **Mdala, Ibrahimu**; Bollestad, Marianne; Cordoba, Gloria; Bjerrum, Lars; Neumark, Thomas; Damsgaard, Eivind; Baerheim, Anders; Grude, Nils; Lindbæk, Morten. *Predicting the use of antibiotics after initial symptomatic treatment of an uncomplicated urinary tract infection: Analyses performed after a randomised controlled trial.* BMJ Open 2020 ;Volum 10:e035074.(8) s. 1-8.

B. Andre skriftlige publikasjoner (n=4)

Ebbing C, **Brekke M**. *Pasientsamtykke i pandemiforskningen*. Tidsskr Nor Lægeforen. 2020 Mar 25;140. doi: 10.4045/tidsskr.20.0245. Print 2020 Mar 26.PMID: 32323961

Fretheim A, Flatø M, Steens A, **Flottorp SA**, Rose CJ, Telle KE, Kinge JM, Schwarze PE. *COVID-19: we need randomised trials of school closures*. J Epidemiol Community Health. 2020 Dec;74(12):1078-1079. doi: 10.1136/jech-2020-214262. Epub 2020 Sep 9.PMID: 3290791

Jenum AK. *Kan diabetes type 2 forebygges også hos sør-asiater?* DiabetesFAG, nr 1, 2020 Febr; 26-31.

Skjeie H. *The final journey*. Tidsskr Nor Lægeforen. 2020 Jun 29;140(10). doi: 10.4045/tidsskr.20.0474. Print 2020 Jun 30.PMID: 32602319

B. Abstracts fra vitenskapelige kongresser (n=12)

På grunn av Covid-19 pandemien ble de fleste oppsatte vitenskapelige kongresser i 2020 avlyst eller utsatt. Dette forklarer få kongresspresentasjoner i 2020 sammenlignet med tidligere år.

Dalaker, Vivian; Furuhaugen, Håvard; **Brekke, Mette**; Bjørnaas, Mari Asphjell; Vallersnes, Odd Martin. *Analysis of drugs in blood and urine samples from suspected spiked drink victims*. 40th International Congress of the European Association of Poisons Centres and Clinical Toxicologists (EAPCCT); 2020-05-19 - 2020-05-22

Andersson, Jon Andreas; **Brekke, Mette**; Vallersnes, Odd Martin. *Acute poisoning related to the recreational use of benzodiazepines*. 40th International Congress of the European Association of Poisons Centres and Clinical Toxicologists (EAPCCT); 2020-05-19 - 2020-05-22.

Aronsen, Aron C; **Brekke, Mette**; Vallersnes, Odd Martin. *Gamma-hydroxybutyrate (GHB) poisoning in a primary care emergency setting*. 40th International Congress of the European Association of Poisons Centres and Clinical Toxicologists (EAPCCT); 2020-05-19 - 2020-05-22

Vibeto, Jon Hjellum; Vallersnes, Odd Martin; Dobloug, Andrea; **Brekke, Mette**; Jacobsen, Dag; Ekeberg, Øivind; Wangen, Knut Reidar. *Treating patients with opioid overdose at a primary care emergency outpatient clinic: a cost-minimization analysis*. 40th International Congress of the European Association of Poisons Centres and Clinical Toxicologists (EAPCCT); 2020-05-19 - 2020-05-22

Fossum, Guro Haugen; Heltveit-Olsen, Silje Rebekka; Høye, Sigurd. *Experiences of patients and primary health care professionals during the COVID-19 epidemic in Norway*. GRIN conference 2020; 2020-09-25 - 2020-09-25

Fragoso-Bargas N, Moen G-H, Lee-Ødegård S, Opsahl J, Sletner L, **Jenum AK**, Prasad RB, Groop LC, Qvigstad E, Birkeland KI, Sommer C. *Epigenome-wide association study (EWAS) of insulin resistance in pregnancy*. Epigenomics of common diseases November 18th-20th 2020, virtual meeting.

Fragoso-Bargas N, Moen G-H, Lee-Ødegård S, Opsahl J, Sletner L, **Jenum AK**, Prasad RB, Groop LC, Qvigstad E, Birkeland KI, Sommer C. *Epigenome wide association study of serum vitamin B12 levels in European and South Asian women reveals CpG sites in glucose related genes*. EASD September 21-25th 2020, virtual meeting.

Hoffman, Robert A.; **Brekke, Mette**; Tzani, George; Petek, Davorina; Harris, Michael P.; Smyrnakis, Emmanouil. *Factors that Empower GPs for Early Cancer Diagnosis. A Delphi Study Protocol*. 90th EGPRN Gothenburg mai 2020; 2020-10-16 - 2020-10-17. (Oral presentation).

Johannessen, Tonje R.; Atar, Dan; Vallersnes, Odd Martin; Larstorp, Anne Cecilie Kjeldsen; **Mdala, Ibrahimu**; Halvorsen, Sigrun. *A single high-sensitivity cardiac troponin T compared to the HEART score for a rapid rule-out of acute myocardial infarction at a prehospital emergency clinic*. ESC Congress 2020. The Digital Experience; 2020-08-29 - 2020-09-01

Johannessen, Tonje R.; Vallersnes, Odd Martin; Larstorp, Anne Cecilie Kjeldsen; **Mdala, Ibrahimu**; Atar, Dan; Halvorsen, Sigrun. *Fast prehospital rule-out using a high-sensitivity cardiac Troponin T assay in a low-prevalence population for Acute Coronary Syndrome (The OUT-ACS study)*. Acute Cardiovascular Care 2020 Congress; 2020-03-07 - 2020-03-09

Næss-Andresen ML, Sletner L, Falk RS, Berg JP, **Jenum AK**. *Iron deficiency and anemia in early pregnancy and in postpartum women: a multiethnic population-based study in Oslo*. WONCA Europe Conference; Berlin Dec 16-19, 2020. Oral virtual lecture

Vibeto, Jon Hjellum; Vallersnes, Odd Martin; Dobloug, Andrea; **Brekke, Mette**; Jacobsen, Dag; Ekeberg, Øivind; Wangen, Knut Reidar. *Treating patients with opioid overdose at a primary care emergency outpatient clinic: a cost-minimization analysis*. 40th International Congress of the European Association of Poisons Centres and Clinical Toxicologists (EAPCCT); 2020-05-19 - 2020-05-22

D. Eksterne foredrag

(legers videre- og etterutdanning, andre faglige fora, formidling rettet mot publikum)

Brekke Mette. Klinisk emnekurs for spesialiteten i allmenntidrett. Soria Moria 13.-14.01. *Kunsten å være ung (klinisk ungdomstidrett)*. Kursleder.

Buhl, Esben. *Skjult hypoglykemi i allmenn praksis - hvordan finner vi det og hva gjør vi?* Diabetesmøte for praktiserende leger (MED HJERTE FOR DIABETES) Arr:: Sanofi Aventis. Oslo: Hotel Thon Opera, 25.januar).

Buhl, Esben. *Moderne diabetesbehandling: Nettbasert 30 minutters foredrag til fastleger omkring behandling av type 2 diabetes i allmenn praksis, betydningen av blodsukker kontroll samt kliniske kasuistikker fra min praksis (Arrangør: Novo Nordisk, 16.juni)*

Flottorp Signe. *Presentasjon om medisinske og humanitære virkninger av bruk av atomvåpen i kurset: «Conflict, war and health consequences. Clinical Implications» for medisinstudenter ved emnekurs Global helse, Universitetet i Tromsø 04.11.20.*

Flottorp Signe. *Evidensbasert medisin – forutsetninger for at rusmedisin skal bli en evidensbasert virksomhet. Forelesning ved innføringskurs for LIS-leger: Rus- og avhengighetsmedisin, 27.11.20.*

Flottorp, Signe Agnes. *Hva er implementeringsforskning? Hva er optimalt design for å teste effekt for implementering av tiltak? Foredrag ved MUSS-konferansen 19.november.*

Flottorp, Signe Agnes. *Dommedag i vår tid? – Vil menneskeheten utrydde seg selv? Panelsamtale ved protestfestivalen i Kristiansand, 17.9.20.*

Flottorp, Signe Agnes. *Innlegg/samtale om implementering for gruppe ansvarlige for implementering. Helsedirektoratet 11.09.20.*

Flottorp, Signe Agnes. *Kan det skje igjen? Atombomben 75 år. Gunnerusforelesningene i Trondheim 27.02.20, ved Det Kongelige Norske Videnskabers Selskab. Jeg holdt forelesning som leder i Norske leger mot atomvåpen, Sverre Lodgaard som forsker og tidligere direktør ved NUPI.*

Flottorp, Signe Agnes. *Omsorgstjenesteforskningen i Norge – et kunnskapsnotat. Innlegg/samtale ved seksjonsseminar i HOD 25.02.20.*

Jenum Anne Karen. *God kvinnehelse - det handler om livet, ikke bare livmor. Samtale om kvinnehelse, likeverdige helsetjenester, sosiale helseforskjeller og mulige tiltak. Arr: Bydelsmødrene. Oslo: Stovner bibliotek, 8.mars*

Straand, Jørund. *Institutt for helse og samfunn 10 år: Hvem og hvor stammer vi fra? Bidrag til instituttets "slektshistorie".. Nyttårsseminar Institutt for helse og samfunn; 2020-01-24 - 2020-01-24
UiO*

Straand Jørund. *Historien om de allmennmedisinske forskningsenhetene i Norge. Seminar i forbindelse med professor Hasse Melbye 70 år. Zoom 30.okt 2020.*

Straand, Jørund. *Når du blir gammel og ingen vil ha deg.... Seminar i forbindelse med pensjonering av Morten Lindbæk, Anne Karen Jenum og Svein Gjelstad 26.nov 2020.*

E. Mediabidrag

Brekke M. Oppslag/intervju i Hallingdølen om «The Hallingdal Covid-19 study». 24.des

Dommerud Tine. Forskere søker deltagere: Hva skjer med oss når vi er i karantene? Aftenposten 31.mars 2020, side 12.. Intervju med **Jørund Straand** og Guro Haugen Fossum.

Straand J, Fossum GH. Kunnskapsdugnad om covid-19 sykdommen hos ikke-innlagte. Norske koronapasienter kan bidra til å skape ny viten om denne tidligere ukjente sykdommen. Dagens medisin, debattinnlegg 7.mai 2020

Straand J, Hagen TP. Forskningsfinansiering: vil virkelig Regjeringen vrake en så god ordning? (Debattinnlegg om gaveforsdterkningsordningen). Khrono 17.nov 2020

Nilsen L. Det er kjekt å bli verdsatt som leder – av sine egne. Intervju med **Jørund Straand** i forbindelse med tildeling av Legeforeningens lederpris 2020. <https://www.legeforeningen.no/om-oss/Styrende-dokumenter/fond-og-legater/allmenmedisinsk-forskningsfond/forskningsnytt/intervju-j-straand/> (11.des 2020) (Senere gjengitt i Tidsskr Nor legeforen 2021; 141: 192-3)

Jenum AK. Dagens næringsliv 15.09.2020 Løper for mangfold, Kommentarer fra AKJ

Jenum AK. Dagens Medisin Arena Diabetes Digitalt seminar 8. 10.2020. Kommentarer til innlegg på EASD-konferansens om Primærhelsetjenesten og om svangerskapsdiabetes.

Kristoffersen ES. <https://www.dagensmedisin.no/artikler/2020/07/21/farre-hjerneslag-under-pandemien/>

<https://www.legeforeningen.no/om-oss/Styrende-dokumenter/fond-og-legater/allmenmedisinsk-forskningsfond/forskningsnytt/prosjekter-i-ko-til-studier-med-fastlege-data/>

Flottorp SA. Dagbladet 16. mai 2020 (papiravisa og på nettet): Frykter ME-syke skremmes til å droppe viktig behandling - <https://www.dagbladet.no/nyheter/frykter-me-syke-skremmes-til-a-droppe-viktig-behandling/72408397>

Skjeie H. A-magasinet Nr.30-24juli 2020- «Baby business»

Vedlegg 1 Avdelings- og forskningsmøter 2020

Avdeling for allmenntidrett, UiO, VÅREN 2020. Program for faglige lunsjmøter mandager og torsdager (kl 12.00-13.00) Møterom 2018

Uke nr	Mandagsmøte	Torsdagsmøte	Kommentar
2	6/1 Vasco da Gama samarbeidet Øyvind Stople Sivertsen	9/1 Midtveisevaluering Bent Håkan Lindberg	Abstractfrist 10.jan WONCA Europe berlin
3	13/1 UTGÅR pga Januarseminaret	16/1 Avdelingsmøte – bordet rundt	Januarseminaret 13-4.jan
4	20/1 Depresjon hos eldre. Lars C Kvalbein-Olsen	23/1 EURACT og EGPRN Odd Martin V og Torunn Eide	24.jan: HELSAM 10 år
5	27/1 Bordet rundt II	30/1: Eksamen elektivt emne i Migrasjonshelse.	
6	3/2 Ny 1.amanuensis: Louise Emilsson	6/2 Palliasjon – en kasuistikk Jens Eskerud NB! ECO-lab i kjeller	
7	10/2 STORK Groruddalen: Hva har vi lært om etnisitet og helse? AK Jenum	13/2 En fastleges erfaringer med og tanker om pakkeforløp – Inger Johansen	
8	17/2 Ikke oppsatt program	20/2 Ikke oppsatt program	Skolens Vinterferie
9	24/2 Nicolay Klem: forstøvsbehandling av bronkiolitt hos barn.	27/2 Anna Stavdal: Ny definisjon av det allmenntidrettsfaget?	
10	2/3 Avdelingsmøte	5/3 Avdelingsmøte: Bordet rundt	
11	9/3 Ingvild Holdø: Globalt og regionalt varierende forekomst og behandling av ADHD – forklaringer?	12/3: Avdelingsmøte: forberedelser til virtuell framtid	AMFF-AFU frist 22.mars
12	16/3 Avdelingsmøte ZOOM	Fredag 20/3 Om undervisning (Trygve)	Fra nå: Møter via ZOOM
13	23/3 Om virtuell undervisning (Trygve)	26/3 Midtveisevaluering LENA eco-lab (EOR), eval: Jens Eskerud	
14	30/3 Midtveisevaluering; Mina Dahli	2/4 Midtveisevaluering Kjersti Nøkleby	
15	6/4 PÅSKE	9/4: SKJÆRTORS DAG	
16	16/4 2. PÅSKEDAG	16/4 Ny avdelingsleder: Mette. Bordet rundt og planer framover	
17	20/4 Tonje Johannessen: Troponinprosjektet på legevakta	23/4 OM Vallerensnes: Tidstrender for rusmiddeloverdoser ved Legevakta	
18	27/4 Astrid Torbjørnsen: Metodeproblemer ved vurdering av effekter av m-helseverktøy	30/4 : Signe Flottorp: Et levende kart over COVID-19-forskning internasjonalt	
19	4/5 Kim Dysthe Artificial intelligence algorithms promoting help-seeking behavior among depressed youth	7/5 Bent Håkan Lindberg: Kvalitativ studie av hvordan legevakt-sykepleiere vurderer LVI	
20	11/5: Bordet rundt	14/5 Guro Haugen Fossum & Jøruns Straand: Covid Nor Prosjektet	
21	18/5 Ingunn Leeber: Metakognitiv terapi hos pasienter med MUS	21/5 KR HIMMELFARTSDAG	
22	25/5 Trygve Skonnord: Undervisningen.Erfaringer fra våren og planer for høsten	28/5 Jon Vibeto & Odd Martin Vallerensnes: Kostnader ved å behandle opioidforgiftninger på legevakt versus i sykehus	
23	1/6 FØRSTE PINSEDAG	4/6 Marius Skow og Jorunn Thaulow: Presentasjon av PhD-prosjektene	
24	8/6: Avlyst	11/6: Avd.møte, «bordet rundt»	Eksamen Modul 8 ma -o
25	15/6: Katrina Tibballs:Tidlig debut av diabetes type 2.	18/6: Louise Emilsson: Pasientforløpsprosjektet	Eksamen Modul 7 to + fre SOMMER!

Avdeling for allmenntillegning, UiO, HØST 2020. Program for faglige lunsjmøter mandager og torsdager (kl 12.00-13.00) Møterom 2018

Uke nr	Mandagsmøte	Torsdagsmøte	Kommentar
34		20/8: Velkommen, bordet rundt	
34	24/8: Tonje Johannessen: Artikkel 3	27/8: Høstens undervisning – hvordan skal den foregå? V. Trygve	
36	31/8 Mina Dahli: Artikkel 2, ønsker innspill til resultatpresentasjonen	3/9: Nicolay Harbin: Artikkel 1 «Oral and parenteral antibiotic use in Norwegian nursing homes»	
37	7/9: Ingunn Leeber: Salutogenese hos pasienter med MUPS. Ingunn ønsker innspill til delprosjekt med kvalitativ metode.	10/9: Orienteringssaker	
38	14/9 Ikke møte	17/9: Nafalms minidisputaser	Søknadsfrist AFU og AMFF 15.9.
39	21/9: Høringsnotat. Info: småforsk. CTU, o.a.	24/9: OBS: Undervisningsmøtet 23/9 går inn i stedet for torsdagsmøte	Felles møte om undervisning på Zoom for de fire universitetene 23/09.
40	28/9: Høstferie	1/10: Høstferie	Skolens høstferie
41	5/10: Høstens AFU-søknader v. Trygve	8/10: Espen Saxhaug Kristoffersen: Hva er optimalisert medikamentell sekundær profylakse etter hjerneslag i Norge? Pluss litt om REK og Praksisnett	
42	12/10: Louse Emilsson: e-læring om thyroidea.	15/10: Ikke møte. 218 opptatt	
43	19/10: Midtveisevaluering Cathrine Mohn. Komité: Petter Gjersvik	22/10: Kim Dysthe: Ekstern og intern validitet ved analyse av tekster fra Internett	
44	26/10: Årsplan HELSAM. Innspill ønskes. Eksamener og andre orienteringssaker. Mette o.a.	29/10: Niels Gunnar Juel: Thon muskel-skjelettsenter. En mulighet for bedre muskel-skjeletthelse.	
45	2/11; Cathrine Mohn: Foreløpige resultater artikkel 2	5/11: Per Olav Løvsletten: MATCH-IT. Utvikling av et beslutningsstøtteverktøy for flervalg	
46	9/11: Info og «bordet rundt»	12/11: Louise Emilsson: Epidemiologiske metoder	
47	16/11: Trygve Skonnord: Innspill ønskes på artikkel Cost-effectiveness of acupuncture for acute non-specific low back pain: A randomised controlled trial.	19/11 Anette Bringedal Houge: Oppfølging av torturutsatte med fluktbakgrunn i norsk helsevesen. Forslag til prosjektoppgave for medisinstudent.	
48	23/11: Datainnsamling i M7-praksis?	26/11: From university with love.... Utkastelses-seminar!	
49	30/11: Sissel Aastorp: Rutiner og regelverk rundt forskningsprosjekt ved UiO	3/12: Nicolay Harbin: CRP artikkel 2 (Spin-off av influensastudien ALIC4E)	
50	7/12:	10/12 NAFALM Posterseminar	
51	14/12: Martin Bruusgaard Harbitz: Pasientsikkerhet og kontinuitet på legekantor i distrikt.	17/12: Signe Flottorp: Fred på jord? Kampen mot atomvåpen.	
52			Juleferie!

Vedlegg 2: DNLFs lederpris 2020 til Jørund Straand

Forskningsnytt (Fra AMFF sine hjemmesider, også gjengitt i Tidsskr Nor Legeforen nr 1 2021)

– Det er kjekt å bli verdsatt som leder – av sine egne

I nær 20 år har han jobbet for å bedre rammevilkårene for allmennt medisinsk forskning. Nå er UiO-professor Jørund Straand belønnet med Legeforeningens lederpris.

Lisbeth Nilsen
11. desember 2020

– Dagens viktigste utfordring for allmennt medisinsk forskning handler om å gi primærhelsetjenesten et lovfestet ansvar for forskning og utdanning, slik det allerede har vært for spesialisthelsetjenesten i nær 20 år. Det er dette som er «elefanten i rommet», mener professor og forskningsleder Jørund Straand. Foto: Lisbeth Nilsen

Prisen går til en nåværende eller nylig avgått leder som har utmerket seg som en god leder på flere områder.

– Mitt mål har hele veien vært å utvikle og synliggjøre allmenntilleggen som et klinisk hovedefag, både innad i akademiet, men også i helsetjenesten. Dette er krevende blant annet fordi allmenntilleggen er et medisinsk annerledesfag, tematisk dekket hele den generelle tilleggen, og allmenntilleggers spisskompetanse er deres breddekompetanse samt deres kjennskap til egne pasienter over langs, sier Jørund Straand, nylig avgått leder for Avdeling for allmenntilleggen ved Institutt for helse og samfunn, Universitetet i Oslo (UiO).

Han er UiO-professor i allmenntilleggen og forskningsleder for Allmenntilleggen forskningsenhet (AFE).

– Det har vært en meget meningsfull oppgave å få være med på å bygge opp, stein for stein, det som i dag er både et hyggelig og et sterkt fagmiljø.

Akademisering av allmenntilleggen

Straand ble nominert av Mette Brække, Morten Lindbæk, Sigurd Høye, Guro Haugen Fossum og Trygve Skonnord, som mener at listen over kriteriene for prisen nærmest er en beskrivelse av prisvinneren selv:

- Har vist god vilje og evne til dialog med ansatte og har bidratt til at ansatte er motivert.
- Har utvist god ledelse mot tydelige faglige og økonomiske mål for virksomheten.
- Har tatt medansvar for driften og utviklingen av virksomheten, og har bidratt til åpenhet og ytringsfrihet om mangelfulle eller kritikkverdige forhold i virksomheten.

I prisbegrunnelsen fremheves at Straand er lydhør, ser hver enkelt og er opptatt av alle skal bli hørt, og under hans lederskap har faget allmenntilleggen fått styrket sin plass ved fakultetet og derigjennom bidratt til faglig stolthet hos allmenntillegger.

Professoren var initiativtaker til den nasjonale forskerskolen i allmenntilleggen og var sterkt involvert i planleggingen og oppbyggingen av PraksisNett.

– Hva er det du mest stolt over å høre?

– Jeg setter stor pris på at de som har nominert meg er kolleger innomhus – det er kjekt å bli verdsatt som leder – av sine egne. Samtidig tenker jeg at tildelingen signaliserer at ledelse

er viktig også på grunnplanet i akademiet. Det skulle egentlig bare mangle siden det jo er her at forskningen og undervisningen skjer.

Bedre og likere rammevilkår

– Hva er det viktigste og mest utfordrende fremover for å styrke allmennt medisinsk forskning?

– For å svare på dette er det viktig for meg først å slå fast at en helsetjeneste ikke bare skal levere helsetjenester. Det norske helsevesenet skal sørge for ytterligere to oppgaver: den første handler om å utvikle og styrke kunnskapsgrunnlaget for tjenestene gjennom forskning og kvalitetsarbeid, den andre er å sørge for relevant utdanning av helsearbeidere gjennom ansvar for praksisundervisning med videre. Problemet er at dette tredelte ansvaret i dag bare er knesatt for spesialisthelsetjenesten, her er det endatil lovfestet. Tilsvarende forpliktelser eksisterer ikke for kommunehelsetjenesten, her finnes bare fullstendig uforpliktende formuleringer om at «kommunene skal medvirke til» osv. Dagens viktigste utfordring for allmennt medisinsk forskning handler derfor om å gi primærhelsetjenesten et lovfestet ansvar for forskning og utdanning, slik det allerede har vært for spesialisthelsetjenesten i nær 20 år. Det er dette som er «elefanten i rommet».

– Når det er sagt, har vi likevel fått til mye basert på lite, og veldig ofte takket være god drahjelp fra Legeforeningen. Helt fra 1960-tallet til denne dag har Den norske legeforening spilt en helt avgjørende rolle i å styrke allmennt medisins plass i «Det medisinske hus», poengterer Straand.

Han føyer til at dagens systemer for å oppsummere publisert forskning etter fagområde også bidrar til å usynliggjøre allmennt medisinen.

– Allmennt medisin finnes ikke som eget fagområde innenfor «Web of science», allmennt medisinske tidsskrift blir ofte kategorisert som «samfunnsmedisin» og enkeltartikler blir kategorisert i henhold til organsystem eller sykdomsgruppe.

– Eksterne forskningsmidler gir handlingsrom

Prisvinneren er også bekymret for konsekvensene av forslaget i statsbudsjettet om å skrote den såkalte gaveforskningsordningen, hvor forskningsmidler fra private aktører utløser et statlig tilskudd på 25 prosent av gavebeløpet. Forsvinner ordningen, forsvinner årlig også fort et par millioner kroner bare for avdelingen til Straand.

– Jeg innså tidlig at styrking av mannskapet, forutsatte ekstern finansiering. Det er midler fra andre kilder enn universitetet som har gitt oss et handlingsrom for vekst og utvikling. De siste årene har vi faktisk hentet inn til sammen nær 40 millioner kroner årlig i eksterne midler, i hovedsak bundet opp til lønn.

Evnen hans til å sikre finansiering av gode forskningsprosjekter blir også vektlagt i begrunnelsen for prisen.

Tre sentrale spørsmål

– Hva slags type allmennt medisinsk forskning er det behov for i dag?

– Vi trenger mer klinisk relevant forskning og mer forskning av god kvalitet.

– Hva tenker du på med god kvalitet – utover alminnelige vitenskapelige kriterier?

– Her vil jeg slutte meg til redaktøren i BMJ, som bruker tre spørsmål for å avgjøre forskningens kvalitet: Is it new? Er her skapt ny viten? Is it good? Er forskningen god i forhold til metode, materiale, gjennomføring og analyser? Will it help doctors make better decisions with their patients? Med andre ord – hva er den kliniske relevansen. Disse tre kontrollspørsmålene er et godt utgangspunkt for å vurdere kvalitet, mener Straand.

– Hva med kvalitativ versus kvantitativ forskning?

– Det er forskningsspørsmålet som bestemmer metoden, ikke omvendt. Stadig flere allmennt medisinske forskere behersker nå også kvalitative forskningsmetoder, og metodekurset i regi av forskerskolen i allmennt medisin er populært. Når det gjelder forskningsmessige prioriteringer ved Avdeling for allmennt medisin, handler den primært om å styrke den kliniske forskningen. Her har vi store forventninger til hva vi kan få til gjennom det praksisbaserte forskningsnettverket, PraksisNett.

– Hvordan har pandemien påvirket forskningen hos dere?

– For mange andre prosjekter har pandemien ført til at mange forskere har måttet utsette datainnhenting, noe som gir forsinkelser. Men først og fremst førte pandemien oss inn i egen pandemi-forskning. Vi hev oss rundt og lanserte CovidNor-studien allerede i slutten av mars måned. Senere fikk vi økonomisk støtte fra Forskningsrådet. Prosjektet handler om Covid-19 epidemien slik den arter seg i primærhelsetjenesten for pasienter, fastleger,

kommuneoverleger og legevaktsjefer. Her benytter vi både kvantitative og kvalitative forskningsmetoder.

Avdelingen har nå web-baserte fellesmøter to ganger i uken.

– Ofte har vi større deltagelse nå enn før koronaen da vi møttes fysisk. Jeg tror nok generelt at pandemien har lært oss at det ikke lenger er nødvendig å fly Norge rundt for å delta på kortvarige møter man like godt kan ta via zoom eller teams.

– Hvor stor betydning har samarbeid mellom de fire AFE-ene i Tromsø, Trondheim, Bergen og Oslo?

– AFE-ene er jo i seg selv resultat av nasjonalt samarbeid mellom akademisk allmenntmedisin nasjonalt, Legeforeningen og etter hvert også Helsedirektoratet. De fleste seire vi har oppnådd langs veien for å styrke allmenntmedisinsk forskning og undervisning, har nettopp blitt til gjennom et godt og tillitsfullt samarbeid nasjonalt. AFE-ene er det som i neste omgang stod bak Nasjonal forskerskole i allmenntmedisin og senere også er de som garanterer for egeninnsatsen til forskningsnettverket PraksisNett.

Snart emeritus

I 1977 var Straand ferdig utdannet lege fra Universitetet i Bergen. I mange år jobbet han som allmenntpraktiker i Bergen. Han disputerte i 1999 med avhandlingen «To prescribe or not to prescribe. Drug prescribing studies from general practice».

Kvalitetsforbedring av legemiddelbruk hos eldre og farmakoepidemiologi har vært blant hans hovedinteressefelt – og han var sentral bakspiller i forkant av opprettelsen av Reseptregisteret og prosjektleder for prosjektet Kollegabasert terapiveiledning (KTV). KTV-prosjektet fokuserte på kvalitetsforbedring i allmenntpraksis, på bedre antibiotikabruk og legemiddelforskrivning til eldre.

– Erfaringene fra KTV-prosjektet har vi i dag stor nytte av i to store landsdekkende prosjekt for riktigere antibiotikabruk i kommunene og i sykehjem. Aktivitetene til Senter for kvalitet i legekontor (SKIL) bygger også mye på «KTV-modellen», forteller professoren.

I mai neste år fyller han 70 år.

– Jeg tar sikte på å bli professor emeritus – jeg har flere prosjekter og veiledningsoppdrag og jeg er prosjektleder for CovidNor-studien.

Og han er langt fra i mål med arbeidet for bedre rammevilkår for allmennmedisinsk forskning.

– Vi har fortsatt et godt stykke igjen før norske allmennleger har likeverdige muligheter som sine kolleger i spesialisthelsetjenesten til å kombinere klinisk praksis med forskning, fagutvikling og undervisning, sier Jørund Straand.